

POSTANOWIENIE

10 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 10 września 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku W.W. i D.W.

z udziałem S.B., A.B., J.B. i C.B.

o zasiedzenie,

na skutek skargi kasacyjnej W.W. i D.W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z 20 kwietnia 2023 r.,

XVI Ca 1392/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza solidarnie od W.W. i D.W. łącznie na rzecz S.B.,
A.B., J.B. i C.B. 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł kosztów
postępowania kasacyjnego.**

(G.G.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 18 sierpnia 2021 r. Sąd Rejonowy w Wejherowie stwierdził., że wnioskodawcy nabyli przez zasiedzenie, na prawach wspólności małżeńskiej, własność nieruchomości.

Na skutek apelacji uczestników, postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Okręgowy w Gdańsku zmienił zaskarżone postanowienie i oddalił wniosek.

Sąd Okręgowy ustalił, że po nabyciu w 1987 r. działek nr [...]i nr [...]wnioskodawcy zamieszkali w znajdującym się na nieruchomości baraku i otworzyli w nim punkt gastronomiczny. Na tyłach nieruchomości znajdowała się opuszczona działka nr [...]2 (przedmiot wniosku), przylegająca do innej ulicy, z której do baru wnioskodawców prowadziło dogodne przejście. Wnioskodawcy umieścili drewniane żerdki w przestrzeniach pomiędzy drzewami stojącymi na granicy działki [...]2 z ulicą. Nie wszyscy korzystający z działki dostrzegli posadowienie owych żerdei. Ponadto przestrzeń pomiędzy drzewami była porośnięta krzewami. Pomimo takich działań możliwy był wjazd z ulicy na działkę [...]2, jak również przechodzenie przez nią do działki nr [...]3 i dalej do ulicy, przy której był bar wnioskodawców.

Wnioskodawcy systematycznie uprząтали działkę [...]2 ze śmieci wyrzucanych tam przez okolicznych mieszkańców. Uprzątnięcie śmieci stworzyło możliwość parkowania pojazdów na części działki, w tym klientów baru wnioskodawców. Wyrzucanie śmieci na działkę ustało dopiero po jej ogrodzeniu od strony ulicy, co nastąpiło w roku 1995 lub 1996.

Wnioskodawcy sprzeciwiali się wyrzucaniu śmieci na działkę nr [...]2, przy czym osobom, którym zwracali uwagę w tym zakresie, nie wskazywali, iż są właścicielami działki [...]2. Wnioskodawcy nie postavili także tabliczek z zakazem wchodzenia na działkę [...]2.

Pod koniec lat 80-tych i na początku lat 90-tych na działce [...]2 turyści na dziko ustawiali namioty. Wnioskodawcy nie udzielali pozwoleń na postawienie namiotów, jak również nie pobierali opłat za ich postawienie.

Po nabyciu działki [...]3 w 1996 roku wnioskodawcy wznieśli ogrodzenie wzdłuż granicy działek [...]2 i [...]3 z ulicą, wraz z bramą wjazdową i furtką, co sprawiło, iż przejście przez działki [...]2 i [...]3 między ulicami nie było już możliwe w przypadku zamkniętej bramy i furtki.

Wnioskodawcy w 1996 r. złożyli burmistrzowi wykaz posiadanych nieruchomości, który po raz pierwszy zawierał działkę [...]2. Decyzją z 3 czerwca 1996 r. burmistrz ustalił podatek od nieruchomości za rok 1996 oraz za lata 1991-1995. Przed rokiem 1996 wnioskodawcy nie uiszczali podatku od działki [...]2.

Do tego czasu wnioskodawcy wznieśli pensjonat wraz z mieszkaniem dla swojej rodziny i rozebrali barak, a w połowie lat 90-tych na działce [...]2 urządzili altanę i parking dla klientów pensjonatu (wcześniej baru). W czasie budowy pensjonatu składowali na działce [...]2 materiały budowlane.

Sąd Okręgowy uznał, że korzystanie z działki [...]2 przed jej ogrodzeniem nie było jej samoistnym posiadaniem. Z działki, w tym jako miejsca do parkowania, korzystały też inne osoby, niebędące klientami wnioskodawców. Ponadto przed ogrodzeniem działek [...]3 i [...]2 powszechnie było wykorzystywane, prowadząc przez te działki, piesze przejście między ulicami. Samoistne posiadanie działki rozpoczęło się najwcześniej w 1996 r. z chwilą uniemożliwienia korzystania z działki [...]2 bez zgody wnioskodawców, a tym samym do złożenia wniosku o zasiedzenie 14 lutego 2018 r. nie upłynął okres konieczny do zasiedzenia nieruchomości objętej w posiadanie w złej wierze.

Od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku skargę kasacyjną wywiedli wnioskodawcy i zaskarżyli je w całości. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawcy powołali się na:

1) na nieważność postępowania z powodu rozpoznania apelacji w składzie jednego sędziego;

2) oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w zakresie zarzutu naruszenia art. 172 k.c. przez przyjęcie początku biegu zasiedzenia od wzniesienia ogrodzenia w 1996 roku, zamiast od rozpoczęcia korzystania z działki od 12 maja 1987 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do.

Odnosząc się do przesłanki nieważności postępowania podniesionej przez skarżących (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), to należy wskazać, że apelacja uczestników postępowania podlegała rozpoznaniu w składzie jednego sędziego na podstawie art. 15zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Powołaną przez

skarżącego uchwałą składu 7 sędziów z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, Sąd Najwyższy uznał ten przepis za sprzeczny z Konstytucją, czym usiłował przywłaszczyć sobie kompetencje Trybunału Konstytucyjnego.

Artykuł 7 Konstytucji ustanawia zasadę praworządności, tj. działanie organów władzy, w tym sądów, wyłącznie na podstawie i w granicach prawa. Prawem, które wiąże sędziów (art. 178 ust. 1 Konstytucji), są ustawy, w tym Konstytucja będąca najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej (art. 8 ust. 1 Konstytucji). Zatem każdy skład Sądu Najwyższego jest z jednej strony związany tezą uchwały z 26 kwietnia 2023 r. (art. 88 u.s.n.), lecz jednocześnie jest związany art. 15zzs1 ust. 1 pkt 4 u. COVID-19, który nie został uchylony wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Obowiązywanie art. 15zzs1 ust. 1 pkt 4 u. COVID-19 w chwili wydania wyroku przez sąd odwoławczy oznacza, że skład tego sądu był zgodny z prawem w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Przy tym uchylenie art. 15zzs1 ust. 1 pkt 4 u. COVID-19 ustawą lub wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego nie miałoby mocy wstecznej i obowiązywało dopiero od publikacji ustawy lub wyroku TK (art. 190 ust. 3 Konstytucji).

Bezpośrednie stosowanie Konstytucji na podstawie jej art. 8 ust. 2 nie może oznaczać orzekania wbrew ustawie, z naruszeniem art. 178 ust. 1 Konstytucji. Warunkiem koniecznym, co nie znaczy wystraczającym, bezpośredniego stosowania Konstytucji lub prawa międzynarodowego (art. 91 ust. 1 Konstytucji) jest przybranie przez daną normę konstytucyjną lub prawnomiędzynarodową postaci przepisu prawa. Postanowienia Konstytucji lub prawa międzynarodowego jedynie ograniczające swobodę ustawodawcy, lecz nieustanawiające normy prawa pozytywnego, nie mogą być stosowane bez pośrednictwa ustaw. Żaden przepis Konstytucji nie stanowi o ilościowym składzie sądu. Zatem nie może zachodzić nieważność postępowania przed sądem odwoławczym, gdy skład sądu odpowiada regulacjom ustawowym.

Wydanie orzeczenia przez sąd drugiej instancji w składzie ukształtowanym na podstawie art. 15zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. do dnia 26 kwietnia 2023 r. włącznie nie może stanowić samoistnej podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c. (post. Sądu

Najwyższego z 28 lipca 2023 r., I CSK 2500/23). Sąd Najwyższy, przywłaszczając sobie uchwałą z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, kompetencje Trybunału Konstytucyjnego, uczynił to konsekwentnie i ograniczył moc uchwały do orzeczeń wydanych po podjęciu uchwały. Ponieważ zaskarżone kasacyjnie postanowienie zostało wydane 20 kwietnia 2023 r., to już z tego powodu jest oczywiste, iż zaskarżony wyrok nie został wydany w nieważnym postępowaniu.

Sąd odwoławczy prawidłowo ocenił, że ustalony stan faktyczny nie daje podstaw do uznania korzystania z działki [...]2 przez jej ogrodzeniem za posiadanie samoistne. W postanowieniu z 25 marca 2011 r., IV CK 1/11, Sąd Najwyższy wskazał, że ustalenie *in concreto* istnienia i treści zamiaru władania rzeczą dla siebie, z wszystkimi odcieniami woli, wymaga uwzględnienia nie tylko zewnętrznych, zamanifestowanych przejawów posiadania, lecz również dalszych faktów, chociażby takich jak wypowiedzi posiadacza wobec otoczenia czy wystąpienia wobec organów.

Na działce biwakowały różne osoby, parkowały samochody i inne pojazdy. Wnioskodawcy nawet nie umieścili tabliczki typu „Teren prywatny. Parkowanie zabronione” (ew. „parkowanie tylko dla klientów baru”). Także zgłoszenie nieruchomości do opodatkowania dopiero w 1996 r. przemawia za rozpoczęciem posiadania samoistnego dopiero od 1996 roku.

W postanowieniu z dnia 11 sierpnia 2016 r., I CSK 504/15, Sąd Najwyższy uznał, iż ustalenie przez sąd, że brakuje nawet urządzeń utrudniających dostanie się na teren działki, jest wystarczającą podstawą dla oceny, że dana działka nie pozostawała w posiadaniu samoistnym, co wykluczało możliwość jej zasiedzenia.

Domniemanie samoistności posiadania (art. 339 k.c.) zachodzi w stosunku do osoby faktycznie władającej całą rzeczą. Natomiast wnioskodawcy korzystali z nieruchomości z innymi osobami i nie próbowali ograniczyć korzystania z niej innym osobom, poza zwracaniem uwagi na niedopuszczalność wyrzucania śmieci, co zawsze jest zabronione, także w przypadku ogólnodostępnych terenów publicznych.

Także korzystanie przez wnioskodawców z przygranicznego nieużytku do czasowego składowania materiałów budowlanych nie miało cech władania działką.

Jest to powszechnym zwyczajem, chociaż jeżeli składującemu znany jest właściciel nieużytku, to najczęściej zwraca się o jego zgodę.

Dlatego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c., a także art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. uczestnikom postępowania przysługuje od skarżącego zwrot kosztów postępowania kasacyjnego w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(G.G.)

[SOP]